

Résumé – Nadsázka, fantazie a tradice v *Morgantovi* Luigiho Pulciho

Rytířský epos *Morgante*, který na konci 15. století vytvořil básník Luigi Pulci, stojí na přelomu dob. Stýká se v něm středověk a renesance se svými literárními i myšlenkovými vlivy, stejně jako se ocitá na přelomu vývojových etap svého žánru – z období, kdy byla rytířská látka přednášena žákovi na náměstích, se tato tematika dostává na vladařské dvory a je ovlivňována „vyšší“, vzdělanější kulturou.

Za hlavní prvky tohoto eposu považujeme přijetí několika literárních tradic, komično v mnoha svých podobách a náboženství, to vše podbarveno zvláštní autorovou fantazií společně s narážkami na jeho životní situaci. Luigi Pulci převzal nejen tradici v Itálii hojně rozšířené rytířské látky plné typických středověkých schémat (*topoi*), ale také toskánskou komicko-realistickou literární tradici, která jeho vyprávění na mnoha místech dodává jiný tón a včleňuje *Morganta* do jiného literárního prostoru, než v jakém byli ukotveni jeho předchůdci. Z nich je pak nejdůležitější *Orlando*, text, který Pulci použil jako přímou inspiraci pro své dílo a jehož převážnou část do svého textu převzal, i když tyto verše upravil a vytvořil tak dílo nové, výrazně vyšší literární kvality. Prvek komična je rozveden do podoblastí ironie a parodie, které jsou podrobeny všechny postavy, rozdělené do dvou typů: hrdinové a antihrdinové. Dále pak autor hojně používá hyperbolu, která je v eposu nejmarkantnější a která jej zbavuje přebytečné vážnosti. Menší prostor je věnován Pulciho jazykové ekvilibristice – komice slov. I výskyt fantastických a surrealistických obrazů zařazujeme pro jejich charakter do prostoru komična. *Morgante* je také konfrontován s oblastí smíchové kultury, jak ji definoval M. M. Bachtin. Především díky výskytu tzv. gastronomických metafor, v kterých autor připodobňuje obrazy z bitvy k nejrůznějším toskánským pokrmům, považujeme *Morganta* za součást tohoto specifického smíchového světa. Náboženství je nahlédnuto nejen prizmatem Pulciho díla, ale také jeho života. Největší důraz je kladen na autorův spor se známým teologem a filozofem Marsiliem Ficinem, v reakci na jehož doktríny se v *Morgantovi* objevuje několik kacířských tvrzení.

Přes rozporuplné vnímání Pulciho díla jeho současníky i částí italské literární kritiky nenahlížíme na *Morganta* jako na pouhého předchůdce velkých rytířských eposů *Zamilovaný Roland* a *Zuřivý Roland*, ale považujeme jej za plnohodnotný text, který spoluvytváří tuto velkou trojici a představuje jeden z nejzajímavějších projevů myšlení a kultury patnáctého století v Itálii.